

תנועת הנוער העובד והלומד – חג הסיגד תשע"ב

"אדם בלי מורשת ותרבות הוא כמו אריה ללא תאנה ושיני"ם"

הפנינג חג הסיגד

מטרות:

1. החניכים ילמדו על החג ויתחברו אליו ממקום חווייתי וכיפי.
2. לקרב את החניך לעדה ולזהות שלו-ליצור גאווה.
3. ההפנינג הוא בשכונה לכל השכונה-יצירת מפגש רחב בין חניכי המועדון/קן הבוגרים לחניכים הקטנים ולהורים וחיזוק הקשר בניהם.

ציוד: תבלינים בדוגמיות קטנות, מצלמת וידאו, בידורית, מוזיקה אמהרית קיצבית, פינת קפה (מיחם, סוכר, קפה), שולחנות, כסאות, מאכלים מסורתיים, חדפעמיים (צלחות, כוסות קרטון, כפיות), קצף גילוח+מנזטים, ציור לפוטו רצח (תלבשות מסורתיות), שבלונות של אותיות באמהרית, ספרי בצבעים שונים, בד ערבי, חוטי ריקמה צבעוניים+ סיכות ביטחון, דס, טבלאות ניקוד לתחנות, מקל (מי הגובז'), גרב+סמרטוטים+חבל, פלפלים חריפים, טושים ודפים לילדים, כל הנספחים מודפסים יפה מודבקים לפוליאקל/מנוילצים.

למדריך:

הקונספט הוא תחנות בהסתובבות חופשית-הפנינג לכל ילדי השכונה, כל תחנה מופעלת ע"י חניכים בוגרים מהמועדון/הקן. ברקע מוזיקה אמהרית ופינת קפה ועוגיות לאמהות ליד תערוכה על חג הסיגד.

הרעיון השנה הוא לתעד את האירועים האלה בקנים/מועדונים שלנו ולשם כך נשיג מצלמת וידאו נתעד את האירוע ואפילו אפשר לראיין את ההורים על חג הסיגד.

מהלך ההפנינג- שלב ראשון תחנות:

1. מאכלים

- א. **טקס בונה-צריך למצוא אמא שמוכנה להתנדב ולהעביר טקס בונה.**
- ב. **תחרות זיהוי טעמים של מאכלים ותבלינים מסורתיים**- מכסים לחניכים את העיניים ומוציאים את אותנו התבלין למתחרים. עליהם לזהות את התבלין הכי מהר וכן הלאה.
- ג. **זיהוי תבלינים**- פיזור צלחות עם מנות עליהן. למפעיל התחנה יש פתקים עם שם המאכל והסבר עליו- תחרות של מדידת זמן להתאים בין הפתקים למנות נספח א'

תנועת הנוער העובד והלומד – חג הסיגד תשע"ב

"אדם בלי מורשת ותרבות הוא כמו אריה ללא תאנה ושיניו"

2. תרבות מסורות ומנהגים

- א. **תפזרות** של מנהגים וטקסים מתוך החג. יש לצילום
- ב. **פתגמים באמהרית** לחבר לפירושים בעברית-תחרות בין שני חברים. נספח ב'
- ג. **פאזל של אתיופיה** - שני פאזלים של אתיופיה ועל החברים להתחרות מי מרכיב אותו ראשון. נספח ג'
- ד. **הכה את המדריך** - מדריך או חבר בוגרת חוטף קצף לפניו או כל דבר מגעיל אם החניך מצליח לענות על חידה מהחידון בנושא חג הסיגד נספח ד'
- ה. **צילום תמונות על לבוש מסורתי**-פוטו רצח

3. מיומנויות

- א. **קיר גרפיטי**-להכין מראש שבלונות של אותיות באמהרית
- ב. **יצירה**-קליעת חוטי כותנה צבעוניים
- ג. **יצירת כדים מדס** - פלקט עם הסבר ותמונות על תפקיד היהודים ביצירת כדים ופסלוני חרס באתיופיה.
- ד. **הרקדה ריקודים אמהריים** - ללמד צעדים בסיסים, מלחמת העולמות/ הייתה לנו כבשה/הנה בא פול פלמוני/לימבו בריקודים אמהריים.
- ה. זאת לא מיומנות אבל זה חמוד שהם יכנו שלטים לכניסה לבית כי תמיד אין להם והם יכתבו את שם המשפחה באמהרית.

4. משחקים

- א. מי הגובז? (אמיץ, חזק) - מכינים טבלה עם מחולקת עם שמות ומסייבים. כל חניך בתורו מחזיק מקל קצר מעל הראש מסתכל עליו ומנסה לבצע כמה שיותר סיבובים, משכיב את המקל ומנסה לקפוץ מעליו. החניך שהצליח לקפוץ מעל המקל עם מספר הסיבובים הגדול ביותר מנצח.
- בטיחות-המקל צריך להיות נקי ממסמרים, לא ארוך יותר מאורכו של בקבוק 1.5, האזור שבו משחקים את המשחק צריך להיות נקי מכל חפץ שעלול לסכן את החניך רצוי שהמשחק יהיה על דשא או אדמה.

תנועת הנוער העובד והלומד – חג הסיגד תשע"ב

"אדם בלי מורשת ותרבות הוא כמו אריה ללא תאנה ושיני"ם"

ב. ט"ם ט"ם- מלאים גרב בסמרטוטים קושרים את הגרב בחבל לעץ או עמוד וכל ילד בתורו צריך לבעוט בגרב כך שתעשה סיבוב שלם מסביב לעץ. אסור לגעת בידיים ובכל תור מותר לבעוט פעם אחת בלבד.

חשוב מאוד!! מכיוון שיגיעו הרבה ילדים ממש קטנים ואנחנו רוצים לתת מענה גם להם, שווה להכין פינה עם טושים מספריים והרבה דפי צביעה, מן הסתם עדיף בנושא. (מפת אתיופיה, מוסב (כלי הגשה של האינג'רה, שימשיות של הקייסים, דגל אתיופיה, גוגיו, דגל ישראל, ירושלים, מסינקו-מעין כינור נבל, מגן דוד ועוד רעיונות שעולים לכם לראש)

חלק השני- כינוס של כולם

עכשיו מכנסים את כל מי שהשתתף בהפנינג, מארגנים שתי קבוצות מעורבת של הורים וילדים. שני מנחים עושים תחרויות בין שתי הקבוצות.

1. **תחרות אכילת פלפל חריף (צ'ואו) –** מבקשים הורה ובן/בת מכל קבוצה וכל זוג צריך לסיים ביחד פלפל חריף אחד. הזוג שמסיים ראשון זוכה בנקודות
2. **תחרות התקבצות במשפחות-** להתקבץ עם המשפחה שלך בקבוצת כולל דודים בני דודים(כמו מולקולות). הקבוצה שמגבשת את המשפחות הכי מהר והכי מדויק זוכה בנקודות. המנחה יכול לשאול את הקבוצות מה הקשר המשפחתי. לרוב זה מצחיק.
3. **פינג פונג סדר הפעולות בחג הסיגד.** לתלות פלקט עם הפעולות בסדר הלא נכון. וכל קבוצה בתורה מתייעצת וצועקת ביחד מה הפעולה הבאה בחג. הקבוצה שטועה הכי פחות זוכה בנקודות.

- מתחילים לצום
- טובלים בנהר לובשים בגדי חג נקיים
- מוציאים את ספר ה"אורית" בשירה
- כולם צועדים לראש ההר
- מתפללים אל ירושלים
- כולם מבקשים סליחה על חטאיהם
- יורדים מההר בשמחה, שירה וריקודים
- מקיימים סעודת מצווה

תנועת הנוער העובד והלומד – חג הסיגוד תשע"ב

"אזא בלי מורשת ותרבות הוא כמו אריה ללא רמפה ושיניו"

נספח א'

מאכלים

דב- לחם מקודש, (בדומה לחלה), לחם מיוחד לשבתות וחגים, חתונות וטקסים. דומה לחלה, טעמו מתקתק וצורתו כעוגה. מכינים אותו מקמח טף, חיטה או סולת. ניתן גם להכינו כחטיפים דמויי לחמניות עגולות קטנות. בארוחות חגיגות מחלקים אותו תחילה לסועדים, ולאחר מכן עוברים לאינג'רה, מכינים לפני כניסת שבת.

אָמְבֶּשֶׁה - כיכר לחם קטנה על בסיס קמח לבן רגיל, דומה לדאבו (לחם השבת). טעמה מתקתק

אמיזה - מאכל דגנים מתקתק-חריף, עשוי משני חלקים הנראים כפיתה עבה וביניהם ממרח. מטגנים את הבצק במחבת ומורחים נוג, טלבה או שומשום לפי הטעם

דאבו קולו - עוגיות מטוגנות דקיקות, דמויות צ'יפס. חטיף פופולרי באתיופיה
אינג'רה - הוא המרכיב העיקרי בתפריט של יהודי אתיופיה. זהו מאפה ספוגי, עגול ושטוח שמכינים על גבי מחבת מתכת (מגוגו). מרקמו רך ושופע בועות בטעם חמצמץ. עשויה מחיטת טף, דגן מזין היחודי לאתיופיה

גֶבֶס דייסת שעורה

מוק דייסת שיבולת שועל

האָוואַט פִּיטֶפִּיט - מעין גבינה צפתית

אָוואַט פִּיטֶפִּיט - מרתיחים בסיר גדול חלב, אשל, גבינת קוטג' וריוויין, עד שהתערובת מתמצקת ומקבלת מרקם של גבינה צפתית. נהוג לאוכלו בשבת. פִּיטֶפִּיט הן חתיכות אינג'רה טרייה או יבשה.

יְקֶאפֶט סָגָה - בשר חריף ברוטב עגבניות

דיניץ וואט (תבשיל תפוחי-אדמה חריף)

קיק וואט מחית על בסיס אפונה יבשה, חומס או עדשים והרבה תבלינים. מאכל חריף, משולב כמעט בכל ארוחה

טָלָה בירה בעלת ריכוז אלכוהול נמוך וללא גזים. צבעה צהבהב וטעמה מזכיר בירה מרה

קורופה משקה תוסס, קל וטעים, שמכינים מזן של תבואה שנקרא דאגוסה

אָבִיש משקה קל מוקצף מחילבה ודבש

טז יין דבש אתיופי, משקה על בסיס מים, דבש וְגֶשׁוּ (עלים דומים לצמח הגֶאֶת התימני)

טֶלְפָה - משקה מזרעי פשתן, מים ודבש

נוג צ'ילקה משקה קל ומזין, על בסיס גרעיני שומשום שחור ותבלינים

תה אתיופי שחור בדרך כלל שותים אותו מתוק מאוד

תנועת הנוער העובד והלומד – חג הסיגד תשע"ב

"אדם בלי מורשת ותרבות הוא כמו אריה ללא תאנה ושיני"ם"

טקס קפה ה'בוֹנָה

הקינוח העיקרי הוא קפה בוֹנָה, שהכנתו והגשתו נעשות על-ידי המארחת או אם המשפחה, בטקס ממושך ורב-שלבי, לעיני המוזמנים. פולי הקפה הגדלים באתיופיה ונמכרים כאן בחנויות התבלינים, הם ירוקים במקור. תחילה שוטפים את הפולים במים קרים ומסננים. אחר-כך קולים אותם במחבת על אש קטנה עד שישחימו. ניתן להמשיך ולקלות, אם רוצים טעם 'שרוף'. בעוד העשן מיתמר מהפולים, מתבקש כל אורח להביע משאלה. מסירים את המחבת מהאש, מניחים לפולים להצטנן ומאחסנים בכלי.

טוחנים פולים בכמות הנדרשת להכנה מיידית. מרתיחים מים בסיר, מוסיפים כפית וחצי קפה טחון לכל כוס ומערבבים. כשהנוזל השחור מתחיל לבעבע, מנמיכים את האש וממשיכים בבישול כעשר דקות. מכבים את האש, מעבירים את הקפה לגיבלה (קנקן דמוי פינג'אן) ומוזגים לספלי האורחים.

לקראת הסיבוב השני מוסיפים חצי כפית מהקפה הטחון לכל ספל וחוזרים על התהליך.

לקראת הסיבוב השלישי חוזרים על התהליך, בלי להוסיף קפה. הנוזל המתקבל בשלב זה דומה לתה או לקפה דליל.

לפי המסורת, חובה לשתות שלושה ספלי קפה לפחות.

תנועת הנוער העובד והלומד – חג הסיגד תשע"ב

"אדם בלי מורשת ותרבות הוא כמו אריה ללא תאנה ושיניו"

נספח ב'

חידון מנהגי החג

1. חידות בשפה האמהרית- איך אומרים חג שמח (מלקם בהל?)
2. מה פירוש המילה גובז' (גיבור)
3. מה פירוש המילה תמסגן? (תבורד)
4. איפה חוגגים את החג בירושלים (ארמון הנציב)
5. מהו מקור החג? -בספר נחמיה (מסופר על התכנסות כללית שערכו העולים עם הגיעם לירושלים)
6. כמה זמן אחרי יום הכיפורים חוגגים את הסיגד ולמה? 50 יום אחרי יום כיפור
7. מועדו של חג הסיגד בכ"ט במרחשוון. המרווח של חמישים יום בין יום הכיפורים לחג הסיגד תואם את מרווח חמישים הימים שבין חג הפסח לחג השבועות. לפי התורה, חג השבועות חג הקציר, נחוג חמישים ימים אחרי חג הפסח. באתיופיה, מועד זה הוא מועד הזריעה. על מנת לקיים את מצוות הביכורים קבעו יהודי אתיופיה חג שבועות שבעה שבועות לאחר יום הכיפורים ותקופת הקציר באתיופיה. מכאן, לחג הסיגד זיקה ליום הכיפורים, לסוכות, ולשבועות.
8. מה ההבדל ומה משותף לחג הסיגד וליום כיפור – משותף חשבון נפש, יום צום. וההבדל בזה שבסיגד מוסיפים את הפן הציבורי
9. את מה מזכירים ביום זה? מה קוראים מהתורה? - מתן תורה
10. את מה מחדשים ביום הזה? חידוש הברית עם ה' כפי שעשו העולים בימי עזרא
11. מה מעודדים ביום הזה? עידוד הקהילה לשמירה על הזהות היהודית והמצוות, למרות הקושי והבידוד משאר העם.
12. מדוע חוגגים את החג במקום גבוה? בחר 2 מתוך 4 :

א-להגביר את הדמיון למתן תורה בהר סיני

ב-להתחבר אל הטבע אל אמא אדמה

ג-מקום גבוה נחשב למקום טהור יותר

ד-למקום גבוה קשה להגיע וזה כאילו המחיר לחטאים שעשו

תנועת הנוער העובד והלומד – חג הסיגוד תשע"ב

"אדם בלי מורשת ותרבות הוא כמו אריה ללא תאנה ושיניו"

נספח ג'

פתגמים ומשמעות

- חכמתו בתוך הבטן- אור בתוך הכד = אל תשמור את החכמה לעצמך.
- מי שמנשק בלי חכמה- מלכלך את השני בנוזלת = אם אתה משתמש בחכמה שלך בצורה לא נכונה זה יכול גם לפגוע .
- אין אדם שמתכופף אלא כדי להרים משהו או לשחרר גזים = אנשים לא עושים דברים בלי סיבה.
- לאט לאט תצעד הביצה על רגליה = דברים לוקחים זמן, אבל בסוף הם קורים.
- הסבלנות מרה היא- אך פירותיה מתוקים = הסבלנות משתלמת
- תסביר לו, תסביר לו- אם יתנגד- הצרה תסביר לו = מי שלא לומד מטעויות של אחרים ילמד מטעויות של עצמו.
- כששני כלבים רבים- החתול יחטוף את האוכל = כשרבים בלי סיבה מישהו נהנה מההפקר
- קור עכביש אחד השזור בקורים רבים-חזק מספיק כדי לקשור אריה = כשיש איתך חברים אתם יותר חזקים.
- לזהב שביד שלך אל תתיחס כנחושת = תעריך את מה שיש לך
- הרבה דבש נהיה מר = גם דברים טובים בכמות מוגזמת זה לא טוב
- אם אתה לא יודע לתת- מי לימד אותך לבקש? = דע לתת לפני שאתה מבקש.

תנועת הנוער העובד והלומד – חג הסיגוד תשע"ב

"אדם בלי מורשת ותרבות הוא כמו אריה ללא תאנה ושיני"ם"

